

de Boskrant, onmisbaar voor elke bosliefhebber

DE BOSKRANT

Yes, We Can! Nieuw bos in Oudenaarde
Bosbarometer op Storm

VU: BART MUYS – Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode (Melle)
tel. 09-264 90 50 – fax 09-264 90 92 – info@vbv.be

verschijnt 5 x per jaar: feb-april-juni-sept-dec
41ste jaargang nr. 5

2011
december

REDACTIE

Kathleen De Looze, Emma Denorme, Wilfried Emmerechts, Sarah Geers, Katrien Laveren, Liselot Ledene, Lore Nachtergaele, Sander Van Daele, Lotte Van Nevel, Rollin Verlinde, Bert De Somviele.

ARTIKELS EN BERICHTEN

Heeft u een idee voor een artikel? Of heeft u iets geschreven dat voor de Boskrant interessant kan zijn? Dan mag u dat mailen naar Bert.Desomviele@vbv.be of opsturen naar Geraardsbergsesteenweg 267 in 9090 Gontrode. Uw voorstel zal voor publicatie aan de redactieraad worden voorgelegd.

BIJDRAGE

Lidgeld + Boskrant: € 15,00

Lidgeld + Boskrant + Bosrevue: € 25,00

Lidgeld student (Boskrant): € 10,00

Lidgeld student (Boskrant + Bosrevue): € 18,00

Te storten op rekening 448-3605351-56 met vermelding 'Lidgeld vbv 2012'

ADVERTENTIE TARIEVEN

Wilt u een advertentie plaatsen in de Boskrant en daarmee een boodschap sturen naar alle enthousiaste bosliefhebbers in Vlaanderen? Dat kan al vanaf 100 euro voor een kwartpagina en 400 euro voor een volledige pagina. En voor 200 tot 800 euro, kunt u zelfs 5 keer per jaar in onze Boskrant adverteren. Meer info: Bert.Desomviele@vbv.be

VORMGEVING

Magelaan, Gent

DRUKWERK

Druk in de Weer, Gent

Gedrukt op chloorvrij gebleekt kringlooppapier

FOTO VOORPAGINA

© iStockphoto

OPENINGSUREN VBV-SECRETARIAAT

Van maandag t.e.m. vrijdag
doorlopend van 9 tot 16 uur.

Inhoud

1	EDITO
2	VAN BOOM TOT EVENAAR
5	ROLLINS TOONTJE
	Ga dichterbij!
6	BOSACTUA
12	MERKWAARDIGE BOMEN
	Les faux de Verzy
14	DE BOOMHUT
16	DE VERENIGING VOOR BOS IN VERANDERING
19	VBV-ACTIEF
27	LEESVOER
29	BOS IN HET BUITENLAND
	Maleisië
33	KATHLEENS COLUMN
	Dennenland

DE BOSBAROMETER STAAT OP STORM, EN VBV STORMT DE TOEKOMST TEGEMOET

Een kille zondagavond in december. Binnen ronkt stilletjes de stoof, buiten rukt de herfst de laatste bladeren van de bomen. Het einde van het jaar, dit Internationaal Jaar van de Bossen, nadert met rasse schreden. Het VBV-team stroopt een laatste keer de mouwen op om er de laatste lappen en lapjes op te geven en ook dit jaar in schoonheid af te ronden.

Want dat is 2011 wel geweest: een héél schoon jaar. Maar ook een druk en bewogen jaar. Het was ongetwijfeld het jaar waarin het draagvlak voor bos ongekeende hoogtes bereikte. Iedereen mengde zich in het debat: middenveldorganisaties eisten meer aandacht voor het bos en onze nood aan toegankelijk groen, bedrijven namen de handschoen op en sponsorden de aanleg van nieuwe bossen, de wetenschappelijke wereld stelde vast dat het belang van bossen onderschat wordt en eiste beterschap van onze beleidsmakers, burgers overal te lande roerden zich ter bescherming van een geliefd stukje bos of om de nodeloze kap van een aantal dierbare straatbomen tegen te gaan... VBV vierde zijn veertigste verjaardag en plantte zijn miljoenste boom...

Maar buiten bleven en blijven de donderwolken zich boven het bos samenvakken: ook nu verdwijnt er nog steeds meer bos dan er bijkomt. Ook nu wordt er zo goed als geen vierkante meter ruimte vrijgemaakt voor de beloofde Vlaamse bosuitbreiding. En wereldwijd dendert de ontbossingstrein als een razend monster verder: elke seconde verdwijnt er 10 hectare bos door onze honger naar land, hout, grondstoffen. In de minuut of wat die u nodig heeft om dit voorwoord te lezen, zullen we meer dan 1.000 voetbalvelden bos armer zijn. Geen leuke gedachte.

Reden te meer om er alles aan te doen om met VBV nog performanter te worden, nog beter onze projecten uit te voeren, nog aanwezig te zijn in het bosdebat. En dat zullen we doen, wees gerust. In de bijgaande brief en ook in het artikel in deze Boskrant geven we u een overzicht van de verschillende ingrijpende veranderingen die op het programma staan. Ik hoop alvast dat u zich blijft herkennen in onze binnenkort vernieuwde VBV, en dat u de waarde en het belang van een bosorganisatie zoals de onze blijft erkennen. Zelf zijn we er alvast van overtuigd dat we op deze wijze het bos, en haar grote maatschappelijke belang, nóg beter zullen kunnen dienen. Blijf dus bij ons. Blijf bij VBV.

En geniet van het nieuwe jaar!

Bert De Somviele

Directeur

Van boom tot evenaar

LOTTE VAN NEVEL

DAT LOOPT OP WIELTJES!

Wie al eens een fiets kocht, kent de keuze: een stalen of een aluminium frame? Het ene kan gelast worden, het andere is lekker licht. Maar ooit overwogen om een fiets te kopen met een houten kader? Ik had er nog nooit van gehoord, en toch, er blijkt een hele markt rond te bestaan.

© Jan Gunneweg

De mooiste

© Splinterbike.co.uk

De snelste

Esthetische pareltjes zijn het. Zoals deze van de Nederlandse designer Jan Gunneweg: vervaardigd uit notenhout, met als orgelpunt prachtige houten velgen en een dikke houten spaak in elk wiel. Volgens de designer symboliseren deze spaken de benen van de fietser. Zoveel pracht en praal, en toch weegt deze fiets

slechts 16 kg! Benieuwd naar het prijskaartje... Een ander pronkstuk is de Splinterbike, volledig samengesteld uit hout, tot de bouten toe, en ja, (helaas ?) ook het zadel. En een houten ketting? Dat bleek een onmogelijke opgave, zodus werd de ketting vervangen door een gigantisch tandwiel dat de trapas en het achterwiel verbindt. 1000 manuren zijn erin gekropen. Het resultaat weegt 32 kg en heeft remmen noch versnellingen. De makers zijn zo trots op hun 's werelds eerste berijdbare, 100% houten fiets, dat ze met een dinget naar het snelheidsrecord. Als het

vehikel niet uiteen valt, zou het zo'n 48 km/u moeten halen! Als dat maar goed afloopt zonder remmen.

BRONNEN:

- <http://www.jangunneweg.com/lifestyle.html>
- <http://www.splinterbike.co.uk>
- http://www.treehugger.com/bikes/handmade-dutch-bike-is-all-wooden-down-to-the-spokes.html?campaign=weekly_nl
- http://www.treehugger.com/cars/100-wooden-bike-primed-to-set-land-speed-record.html?campaign=weekly_nl

KLEEF ER BLOED AAN JOUW HARDHOUT?

In Brazilië werd begin juni de zesde milieu-activist in één maand tijd vermoord door illegale houtkappers. Obede Loyla Souza, vader van drie kinderen, werd koelbloedig doodgeschoten in de staat Pará. De voorbije twee decennia stierven meer dan 1000 verdedigers van het Amazonewoud en van de rechten van de landloze boeren en inheemse bevolking een gewelddadige dood. Hoewel de ontbossing in Brazilië de laatste jaren afneemt, blijven illegale houthandelaars een plaag in het Amazonegebied en ze gaan over lijken om hun illegale, winstgevende handel te beschermen.

Omdat in het Westen zodanig veel hout gebruikt wordt, ruiken illegale houtkappers grof geld en schrikken ze nergens voor terug. Controle is zeer moeilijk, tot op heden niet waterdicht en de druk op het bos om plaats te maken voor landbouw blijft groot. De illegale houthandelaars profiteren van politieke instabiliteit en moeilijke traceerbaarheid in weinig bevolkte gebieden. Zo is het gangbaar

om bij reeds getraceerde, legale ladingen een illegale lading stammen te voegen en te exporteren.

Dit is trouwens absoluut geen ver-van-mijn-bed-problematiek: in de Europese Unie is 20% van het geïmporteerd tropisch hout illegaal en ook in België wordt heel wat illegaal hout uit het Amazonegebied gebruikt. Onder andere de houtsoorten Garapa, Pau Amarello, Ipé, Itauba, Jatoba en Tatajuba, worden in grote getale in België ingevoerd en zijn vaak illegaal.

De Vlaamse overheid wil de strijd met de illegale houthandel aanbinden. Begin dit jaar keurde ze een ontwerpdecreet m.b.t. de handel in tropisch hout uit legaal en duurzaam beheerde bossen definitief goed. Een mooi signaal en een stap in de goede richting. Het komt er nu echter op aan doeltreffend de illegale houthandel terug te dringen.

Een aantal organisaties in Vlaanderen, zoals Groenhart en VBV, ondersteunen projecten in Zuid-Amerika die een duurzamer bosbeheer nastreven ten gunste van de lokale inheemse bevolking. Ontwikkeling en voortbestaan van bossen sluiten elkaar helemaal niet uit.

Hout is en blijft een duurzame en milieuvriendelijke hulpbron die, indien correct geogost en met aandacht voor de lokale bevolking, absoluut de voorkeur verdient. Als consument kan je hierop letten: vraag bij de aankoop van nieuwe tuinmeubelen, schrijnwerk of parket naar hout met een duurzaam label. Zo pleit je voor een duurzaam beleid inzake tropisch hardhout. Het blijft echter vaak een moeilijke opdracht om de herkomst van hout te bepalen. Let er alleszins op dat er aan je nieuwe meubels geen bloedgeurtje hangt.

BARBIE STOPT MET ONTBOSSING

Net voor de zomer stapelden de turbulente gebeurtenissen zich op in het leven van het glamourkoppel Barbie & Ken. De reden voor de breuk was dat Ken zijn liefde had betrapt met een kettingzaag in haar handen! Bleek dat Barbie zich voor haar verpakking voorraadde bij Asia Pulp and Paper (APP), een van Indonesië's grootste bosvernietigers. Greenpeace riep haar sympathisanten op tot actie, en zo geschiedde. De CEO van speelgoedgigant Mattel kreeg honderdduizenden oproepen om die wanpraktijken te staken. Mattel erkende dat het zijn toevoerketens ontbossingsvrij moest maken en dat speelgoedverpakking niet ten koste mag gaan van de regenwouden en het leefgebied van de laatste Sumatraanse tijgers. Mattel maakte onlangs dan ook definitief een einde aan het Ken & Barbie-drama. De grootste speelgoedproducent ter wereld ontwikkelde een nieuw beleid dat alle toeleveranciers verplicht houtvezels van controversiële herkomst te vermijden. Dit

slaat vanzelfsprekend ook op bedrijven zoals APP, waarvan het duidelijk is dat ze betrokken zijn bij ontbossing. Mattel wil ook het aandeel gerecycleerd papier en FSC-gecertificeerde producten opdrijven. Na Lego geeft nu ook Mattel een duidelijk signaal aan andere bedrijven dat ze waakzaam moeten blijven als ze hun producten ontbossingsvrij willen houden. APP op zijn beurt heeft zijn eigen schadelijke praktijken nog steeds niet gestaakt, hoewel het aantal bedrijven dat APP's rookgordijn doorprikt gestaag toeneemt. Mattel vervoegt nu de lijst van grote merken zoals onder andere Nestlé, Carrefour en Unilever. Die lijst zal nog verder blijven groeien tot APP eindelijk inziet dat het zo niet verder kan als het zijn klanten niet wil blijven verliezen.

En Ken en Barbie? De speculaties zijn niet van de lucht – het koppel heeft de vijandelijkheden in ieder geval al een tijdje gestaakt, maar zijn ze nu echt weer samen? De ervaring is ongetwijfeld traumatisch genoeg geweest om er wat tijd te laten over gaan. Ken wil voorlopig niet reageren op de geruchten over hun nakende reünie.

BRON Greenpeace

HET HOOGSTE BOS

De hoogste boom ter wereld, een sequoia van 115 m, groeit in Californië. Maar in Milaan rijst binnenkort een bos 110 m boven de stad uit! In de Italiaanse stad wordt een appartementsblok van 27 verdiepingen gebouwd, langs de buitenkant volledig omgeven met bomen en planten. Het project krijgt de naam *Bosco Verticale*, letterlijk 'het verticale bos'. Een wereldprimeur. Het architectenbureau van Stefano Boeri beweert dat hun groene woontorens het microklimaat in de stad in evenwicht zullen

© Architectenbureau Stefano Boeri

houden. Milaan staat bekend als een van de meest vervuilde steden ter wereld. Architect Boeri is er geboren en getogen en wil van de betonnen jungle een groene jungle maken. De bomen en planten helpen fijn stof en andere pollutanten uit de lucht te filteren, en zuiveren op die manier de lucht. Bovendien kunnen de planten de vochtigheidsgraad van de lucht verhogen en de temperatuur doen dalen. In de zomer kan het weelderige groen op het balkon schaduw en verkoeling brengen, in de winter laten de bomen het zonlicht door. Daardoor zal de woonkamer koel blijven en hoeven de bewoners minder elektriciteit te verbruiken. Een irrigatiesysteem met afvalwater voedt de bomen en planten, en meteen wordt het gebruikte water ook gefilterd. Boeri heeft naast deze woontorens nog meer plannen om van het steeds groeiende Milaan terug een groene en leefbare stad te maken. In BioMilano stelt hij onder meer voor om rond de stad een groene gordel aan te leggen waar terug dieren kunnen leven. Mooie groene torens voor Milaan dus. Maar toch ook benieuwd naar het (energie) prijskaartje dat vasthangt aan het irrigeren en onderhouden van dat verticale woud.

BRONNEN:

- *De Standaard*, 18 oktober 2011
- *Inhabitat*: <http://inhabitat.com/bosco-verticale-in-milan-will-be-the-worlds-first-vertical-forest/>

Rollins Toontje

ROLLIN VERLINDE

Foto's nemen in het bos. Het lijkt gemakkelijker dan het in werkelijkheid is. Al jaren proberen wij met onze Vereniging de juiste hoek en toon voor ons beeldmateriaal te vinden. Dankzij deze fotorubriek kan het vanaf nu alleen maar beter worden. Topfotograaf Rollin Verlinde van Vildaphoto licht in elke Boskrant een tip van de sluier der natuurfotografie voor ons op.

GA DICHTERBIJ!

Een zeer bruikbare tip om snel betere beelden te hebben is dichterbij gaan. De reden is simpel, onze hersenen filteren een heleboel dingen weg. Als je aan een veldje sleutelbloemen staat zie je ook enkel die gele bloemetjes. En niet meer het hele landschap er rond. Een foto liegt echter niet, als je thuis-

komt blijken de plantjes teleurstellend klein in beeld te staan. De truc is om hetzelfde te doen als je hersenen, wegfilteren wat niet relevant is. Ga zo dichtbij dat enkel nog het mooiste overblijft. Dat moet natuurlijk niet altijd, maar probeer het eens, het resultaat zal niet tegenvallen.

© Vildaphoto - Rollin Verlinde

BosActua

BERT DE SOMVIELE EN LISELOT LEDENE

Bosbarometer staat op storm

We vermeldden het hierboven al: ook het voorbije jaar bleef het verder fout gaan met de Vlaamse bosoppervlakte. Dat blijkt uit onze Bosbarometer 2011. Deze barometer houdt aan de hand van een aantal meetbare en officiële overheidsgegevens de vinger aan de pols van het Vlaamse bosbeleid. Onze Bosbarometer 2011 constateerde andermaal dat er wel draagvlak, maar geen vierkante meter extra ruimte voor het bos in Vlaanderen bijkwam:

😊 Meer draagvlak dan ooit voor het bos.

Centraal in 2011 was zeker de aandacht die de Verenigde Naties aan het bos schonken: tijdens dit Internationaal Jaar van de Bossen plaatsten de VN en met hen heel wat organisaties en burgers de bossen in de kijker, in Vlaanderen en wereldwijd. Volkomen terecht, want het enorme maatschappelijke belang van onze nog steeds sterk bedreigde bossen verdient zeker extra aandacht. Ook in Vlaanderen was het draagvlak voor bos groter dan ooit. Het aantal bosinitiatieven van burgers, grote en kleine middenveldorganisaties, politici en overheden, bedrijven, universiteiten en onderzoeksinstituten, ... was nauwelijks bij te houden. Zowat iedereen sprong op de kar van de bomen en maakte van 2011 één groot bosfeest.

Tegenover dit toenemende draagvlak staat de realiteit op het terrein: nog steeds verdwijnt er in Vlaanderen bos, te veel bos; nog steeds

wordt er onvoldoende werk gemaakt van afdoend bosbehoud én van ruimte voor nieuwe, toegankelijke bossen. Hier en daar zijn er kleine opklaringen, maar helaas staat de Bosbarometer 2011 nog steeds op storm:

😞 In 2010 nam de netto bosoppervlakte in Vlaanderen verder af. In 2010 ging 232 hectare bos tegen de vlakte, dit zijn meer dan 500 voetbalvelden. Dit komt neer op een verlies van 0,64 hectare bos per dag. Ondanks een ontbossingsverbod in het Bosdecreet is – dankzij een aantal uitzonderingsmaatregelen op dat verbod – ontbossing in Vlaanderen immers dagelijkse praktijk. Dit staat in schril contrast met de Europese trend: de voorbije 20 jaar kwam er 2,486 miljoen hectare bos bij in West-Europa. Anders dan de gemiddelde Europeaan, die in een steeds groenere omgeving leeft, verliest de Vlaming elk jaar een stukje van zijn schaarse bossen. De voorbije 10 jaar werd 2.350 hectare (ca. 5.000 voetbalvelden) – mét vergunning – ontbost, dat is groter dan ons kroonjuweel het Zoniënwoud, bijna tweemaal zo groot als het Leuvense Meerdaalwoud en Heverleebos tezamen, of zo goed als een derde van de totale West-Vlaamse bosoppervlakte.

😞 De Vlaamse Regering belooft in haar Regeerakkoord oplossingen te zoeken voor het reeds jarenlang aanslepende probleem van de zonevreemde bossen. In het voorjaar van 2011 kondigde Minister Schauvliege een plan van aanpak voor de zonevreemde bossen aan in de media. Vreemd genoeg beperkt dit plan zich voorlopig echter tot verdere inventarisatie en studie, en zijn er dus nog geen concrete voorstellen gedaan of beslissingen genomen.

© iStockphoto

😊 In 2011 lanceerde Vlaams Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, Joke Schauvliege, een projectoproep waarbij lokale overheden de middelen uit het Boscompensatiefonds konden aanspreken. De interesse was groot en in korte tijd dienden indrukwekkend veel gemeentes een dossier in. Het voorziene budget van € 500.000 was dan ook te krap, en werd nog voor deze eerste oproep verdubbeld. Tien projecten kregen uiteindelijk een totaal van € 900.000 toegekend voor de realisatie van 30,6 hectare compensatiebos. Wegens het succes beloofde de minister nog in december 2011 een tweede projectoproep voor een totaalbudget van 1 miljoen euro te lanceren, zodat lokale overheden ook in 2012 projectvoorstellen kunnen indienen.

😞 Het probleem van het bosbehoud en de bosuitbreiding situeert zich echter niet al-

leen bij de overheid verantwoordelijk voor Leefmilieu en Natuur. De link met Ruimtelijke Ordening blijft onmiskenbaar: wil het ruimtelijk beleid niet mee, dan blijft ook het bosbeleid ter plaatse trappelen. Zonder dat er ruimte en rechtszekerheid wordt gecreëerd voor de beloofde bijkomende bossen, zal het ook op het terrein immers niet lukken. En bij Ruimtelijke Ordening schort het duidelijk: amper 20% van de 10.000 hectare planologische bosuitbreiding van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is vandaag gerealiseerd, en de verdere afbakening van het Vlaamse buitengebied ligt momenteel zo goed als stil.

😞 Op het terrein is de bosuitbreidings situatie al niet veel beter: uitgemiddeld over de periode 1994-2012 komt de beloofde bosuitbreiding neer op 760 hectare effectief te realiseren bosuitbreiding per jaar.

Helaas, in 2010 bleken we nog nooit zo ver van deze jaarlijkse oppervlakte-doelstelling gestaan te hebben:

- ▶ De Vlaamse overheid realiseerde o (null) hectare aankoop in het kader van de effectieve bosuitbreiding!
- ▶ Particulieren en lokale overheden bebosten volgens de gegevens van het ANB in 2010 21 hectare. Voor de privéboseigenaar bleef het bindend karakter van het advies van een aantal Vlaamse administraties, en meer specifiek dat van de Administratie Duurzame Landbouwontwikkeling (ADLO) een groot obstakel, dat veel kandidaat-bebossers in hun ambities fnuikt.

In het totaal werd volgens de officiële cijfers in 2010 dus 21 hectare nieuw bos gerealiseerd, wat natuurlijk mijlenver afstaat van de meerdere honderden hectare die elk jaar zouden moeten gerealiseerd worden.

😊 Bij de opening van de Week van het Bos 2011 bracht Minister Schauvliege het nieuws van de 'Boswijzer', een nieuwe methode om de evolutie van het bosoppervlakte in Vlaanderen nauwgezet te kunnen volgen. Deze boskartering nieuwe stijl is een stap vooruit: up to date, eenduidige en correcte informatie die op geautomatiseerde wijze wordt verkregen door de analyse van digitale hoge-resolutie

luchtfoto's. De nieuwe werkwijze zal onder meer toelaten om deze monitoring elke twee jaar te herhalen, zodat er vanaf nu met grote regelmaat een duidelijk en goed onderbouwd beeld verkregen wordt van waar het met onze bosoppervlakte heen gaat. Op het eerste gezicht is het nieuwe cijfer van de Vlaamse bosoppervlakte echter bijzonder verrassend: in 2010 werd immers 177.424 hectare bos gekarteerd, een heel groot verschil met de cijfers van 10 jaar geleden (146.380 hectare). Wat deze nieuwe boskartering echter niet toelaat, is vergelijking met de voorgaande boskartering uit 2000: de methodieken van beide karteringen zijn immers zodanig verschillend dat je appels met peren vergelijkt als je de cijfers van beide karteringen naast elkaar legt en daar rechtstreekse conclusies aan verbindt, dat benadrukte ook de Minister zelf.

Wil je alles in detail bekijken, of ook weten wat de Bosbarometer 2011 (en voorgaande edities) verder over de stadsbossen, de duurzame houtproductie, het handhavingsbeleid of het tropisch bos te vertellen heeft? Dan kan je terecht op www.vbv.be/bosbarometer.

Treemagotchi

Vergeet Tamagotchi. Hier is Treemagotchi, een website waarmee je je levensstijl kan verduurzamen vanachter de computer. Het concept? Plant een virtuele boom en laat hem bloeien door duurzame

acties op internet uit te voeren. Met enkele muisklikken hebben jij en duizenden andere deelnemers wel degelijk een impact op de échte wereld. Benieuwd hoe dat kan? Surf naar www.Treemagotchi.be en doe mee!

ARGUS Fotowedstrijd

De ARGUS fotowedstrijd is inmiddels aan zijn tweede fase begonnen. Deze 10de editie van ARGUS fotowedstrijd kreeg bijna 11.000 inzendingen binnen, een ongelooflijk succes! Nu de deadline voor het insturen van foto's verstreken is, begint voor de jury het belangrijke werk om de finalebeelden te selecteren. Vanaf 19 december staan deze online op www.argusfotowedstrijd.be, en kan het publiek stemmen. Zeker doen, want ook het bos staat heel erg in de kijker in deze wedstrijd. VBV is partner van de ARGUS Fotowedstrijd, en wie VBV ook volgend jaar blijft steunen, ontvangt het prachtige foto-

© Marc De Schuyter

boek met de finalebeelden van de wedstrijd van dit jaar. Op 17 maart van 2012 worden de winnaars van de wedstrijd bekendgemaakt!

Het Groene Gordelfront is niet meer; lang leve Bospoëzienetwerk!

Bij de Week van het Bos 2011 legde het Groene Gordel Front (GGF) de boeken neer. Met de uitspraak "Ceci n'est plus un front", namen de actievoerders na negen jaar strijd voor het behoud van het Lappersfortbos afscheid van een fel besproken en bewogen hoofdstuk rond de zonevreemde bossen in Vlaanderen. GGF bezette nooit zelf het bos, maar had wel sympathie voor de vreedzame acties van de bezetters, en vervulde vaak een belangrijke brugfunctie tussen bezetters en overheden, pers en maatschappelijke netwerken. Mede door de onversaagde strijd van het GGF werd niet alleen het grootste deel van het Lappersfort beschermd, maar het probleem van de zonevreemde bossen overal in Vlaanderen werd ook duidelijk op de agenda gezet en gehouden.

Vandaag vormen de voortrekkers van het GGF niet langer een 'front', maar houden ze zich opnieuw bezig met hun andere passie poëzie. Het geredde Lappersfortbos is immers inmiddels uitgegroeid tot een heus poëziebos en heel wat bekende en minder bekende dichters, schrijvers en vertellers maken deel uit van het nieuwe Bospoëzienetwerk dat inmiddels uit de asse van het GGF verzezen is. Ook in de toekomst zullen we dus geregeld nog nieuws krijgen van Brugse bospoëten, dat staat vast. We wensen het nieuwe Bospoëzienetwerk dan ook alle succes toe.

Meer weten?

www.ggf.be en www.poeziebos.be.

Yes, We Can in Oudenaarde

Dit jaar had de Sint blijkbaar niet alleen een welkome lading koekjes, mandarijntjes en speelgoed mee op zijn stoomboot, maar mochten we op de ochtend van 6 december ook constateren dat onze Goedheiligman ook een heus nieuw bos had meegebracht. In één nacht tijd had Vlaanderen er immers een bos bij. Ook de pers was héél nieuwsgierig naar wat daar nu toch gebeurd was, en besteedde ruime aandacht aan dat mysterieuze nieuwe bos. Peeters en Pichal gingen op onderzoek uit, heel wat dagbladen brachten verslag uit, de televisie kwam een kijkje nemen, en ja, het nieuwe wonderbos haalde zelfs de buitenlandse pers.

Al snel werd duidelijk dat ook de jongens en meisjes van VBV er voor iets tussen zaten...

Want VBV is boos, beste lezer, en daarom hebben we deze actie mee georganiseerd. We zijn boos, want ook in 2011 moesten we constateren dat het met de bosoppervlakte in Vlaanderen HE LE MAAL de verkeerde richting uitgaat. Dat blijkt uit onze jaarlijkse Bosbarometer, het beleidsdocument waarmee VBV de vingers aan de pols van het Vlaamse bosbeleid houdt. VBV, en met ons heel veel andere organisaties en vrijwilligers, vindt dat dit écht niet langer kan. Al jaren belooft men ons meer bos, maar de jongste jaren blijkt er zelfs meer bos te verdwijnen dan er bijkomt in Vlaanderen.

Om te bewijzen dat er – ook in ons drukbevolkte Vlaanderen – echt nog wel plaats is voor de beloofde nieuwe bossen, hebben VBV en Milieufront Omer Wattez deze actie geor-

© Stephanie Schelfhout

ganiseerd. Het nieuwe bos werd aangelegd op gronden van de Vlaamse Overheid, nl. de NV Waterwegen en Zeekanaal, op een perceel dat er al jaren ongebruikt bijlag, afgezien van de occasionele maaibeurt. We kozen voor een divers loofbos, aangepast aan de karakteristieken van de site, met tal van inheemse boom- en struiksoorten, en zorgden hiermee dus echt wel voor een ecologische en maatschappelijke meerwaarde. Het excuus van onze beleidsmakers dat er geen gronden te vinden zijn voor de beloofde bosuitbreiding is na 15 jaar wel héél erg mager geworden, en deze actie bewijst bovendien dat de overheid zelf nog heel wat gronden in eigendom heeft die makkelijk zouden kunnen bebost worden!

Een tachtigtal vrijwilligers tekende present op die maandagnacht in Oudenaarde, en al die helpende handen slaagden erin om op enkele uren tijd 2.750 nieuwe boompjes een plekje in de grond te geven. De boompjes werden

gelabeld met de slogan “YES, WE CAN”, om te onderstrepen dat het écht wel kan, nieuwe bossen realiseren, zonder enig privébelang te schaden. Het nieuwe bos is ongeveer 1,5 hectare groot en ligt langs de Schelde, tussen de stadskern van Oudenaarde en de dorpskernen van Ename en Eine. Het is een prachtige locatie, met een schitterend uitzicht op de riviervallei, en heel makkelijk bereikbaar door zwakke weggebruikers. Een ideale locatie voor een nieuw speelbos voor Oudenaarde dus. VBV hoopt alvast snel de dialoog te kunnen aangaan met de Vlaamse overheid en de betrokken administratie Waterwegen en Zeekanaal, niet alleen opdat dit nieuwe bos er mag blijven, en de inwoners van Oudenaarde er dus een fijn en toegankelijk stukje groen verkrijgen, maar ook om met W & Z na te denken over de vele andere braakliggende gronden in hun bezit, en de mogelijkheden die dit biedt voor bosuitbreiding. We houden u op de hoogte.

Ook de K.U. Leuven komt op voor beter bosbeleid

Ook de academische wereld roert zich in het bosdebat: een multidisciplinaire werkgroep van de K.U. Leuven nam het Vlaamse en Europese bosbeleid en -beheer onder de loep. Dit resulteerde in een zgn. Metaforumtekst, waarin men vaststelde dat het belang van bos wordt onderschat. Om de ecosysteemdiensten en de biodiversiteit te behouden en optimaal te benutten, pleit K.U.L. voor een beter, coherent en verantwoordelijk bosbeleid. Klimaatveranderingen tasten de productiviteit van het bos aan door

toenemende perioden van droogte en kunnen leiden tot nooit eerder geziene verstoringen zoals zware stormschade, onbeheersbare bosbranden of nieuwe bosziekten met een grote regionale impact. De biodiversiteit gaat achteruit in Europese bossen. “Het bosbeleid moet hier dringend zijn verantwoordelijkheid nemen, met bijzondere aandacht voor oerbossen en oude bossen”, luidt het. Het visiedocument kan je raadplegen op www.ees.kuleuven.be/forests2011.

MERKWAARDIGE BOMEN IN VLAANDEREN EN OMSTREKEN

WILFRIED EMMERECHTS

Les faux de Verzy

Een eind bezuiden de landsgrens ontdekte Lezer Peter Praet een heel bijzonder beukenbos. We laten Peter graag zelf aan het woord: “Onze jaarlijkse gezinsvakantie bracht ons dit jaar naar het Lac d’Ailette, département de l’Aisne, tussen Reims en Laon. Op zoek naar de ideale kindvriendelijke mix van ontspanning, cultuur en natuur maakten we een dagtrip die ons via een stukje van de route de Champagne in het mooie Verzy bracht, aan rand van het natuurpark Montagne de Reims.

Het bos van Verzy bezit ’s werelds grootste concentratie aan zogenaamde ‘faux’. Dat zijn misvormde, knoestige en merkwaardig krullende beuken, waarvoor zelfs de grootste natuurwetenschappers geen sluitende verklaring blijken te hebben. Ondanks het grijze en regenachtige weer hoopten we hier de ideale locatie te vinden voor een leuke middagboswandeling met de kinderen. Terecht, zo bleek. De zoektocht naar de kronkelbeuken was een avontuur op zich, en elke

© Wilfried Emmerechts

© Wilfried Emmerechts

boom een kunstwerk dat met een beetje verbeelding met heel aparte leuke naam bedacht kon worden.

De hoge concentratie aan kronkelbeuken is bijzonder omdat de voortplanting ervan niet zo evident blijkt te zijn. Voortplanting via zaden is heel moeilijk, omdat de bomen slechts weinig vruchtbare zaden dragen en bovendien de merkwaardige eigenschap van het krullen niet altijd bewaard wordt in volgende generaties. De meest waarschijnlijke manier van voortplanting is via uitlopende boomwortels of takken die de grond raken en daar ingroeien en wortel schieten. Dat maakt de grond rond de bomen wel heel kwetsbaar met het oog op de eventuele jonge boompjes en daarom werden de bomen omheind om bezoekers op afstand te houden.

Het aantal 'faux' in Verzy zou meer dan 800 exemplaren bedragen, een groot deel er-

van is te bezichtigen via een heel mooi en bewegwijzerd wandelpad. Hun leeftijd wordt geschat op 350 à 500 jaar. In Europa worden ook nog kronkelbeuken aangetroffen in Duitsland en Zweden, maar nergens vind je er zoveel als in Verzy.

'Fau' is een oud Frans woord voor beuk, afgeleid van het Latijn *Fagus*. De wetenschappelijke naam voor dit bijzondere fenotype is *Fagus sylvatica* L. var. *tortuosa* Pépin. De Fransen noemen hem ook 'hêtre tortillard', en de Duitsers 'Süntelbuche' naar de plaats in de buurt van Hannover waar hij gevonden wordt.

Stuur jouw boomfoto en verhaal naar de redactie, hetzij via de post naar VBV, Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode of via e-mail naar wilfried.emmerechts@gmail.com.

De boomhut

De Winter

Korte, koude en vaak natte dagen... Geen weer om naar het bos te gaan? Toch wel. Zeker als het vriest dat het kraakt of als er sneeuw ligt. Ga dan het bos in om te genieten van de stilte en van de wondermooie winterse tafereelen. In de winter houden veel dieren én planten hun winterslaap. Als we het bos betreden, houden we het dan ook best rustig. Maar dat betekent natuurlijk niet dat er niets te beleven valt in het bos. Je ziet korstmossen, mossen en sporen van dieren. Je kan aan de knoppen op de takken zien hoe de natuur op de lente wacht.

Spelen met dennen- en sparappels

In de winter ligt het (naald)bos ook vol dennen- en sparappels. De kegels zijn eerst groen en worden later bruin. Bij warm weer en als de kegel rijp is, gaan de schubben open zodat de zaadjes vallen en worden weggevoerd door de wind. Bij vochtig weer blijven de kegels dicht. Wil je dat met je eigen ogen zien? Leg een gesloten kegel thuis op de verwarming en binnen een tweetal uur zal de kegel openstaan. Leg je de kegel dan bij vochtig weer buiten, dan sluit hij weer.

En je vindt in het winterbos een hoop decoratiemateriaal, ideaal voor deze kerstdagen.

Winterse decoratie

Het is koud en donker buiten. Je zit vaak lekker warm binnen. Dit is het seizoen om het in huis gezellig te maken. Met decoratie, bijvoorbeeld kerstballen en slingers. Ook in het bos vind je veel en originelere dingen om je huis in kerstsfeer te brengen.

© Kathleen Van De Putte

Glazen vazen vol bos

Wat zoek je?

Kleine dennenappels, notendoppen, bolsters, kastanjes, beukenhooftjes, elzenpropjes...

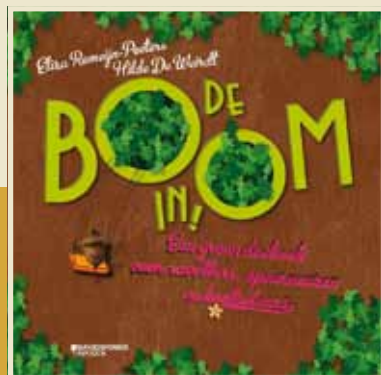
Wat heb je nodig?

Glazen vazen van verschillende of gelijke grootte.

Wat doe je?

1. Je verdeelt de verzamelde bosmaterialen per soort.
2. Je vult elke vaas met één soort of maakt verschillende lagen op elkaar.
3. Je doet wat meer in de ene vaas dan in de andere.
4. Op de foto: notendoppen, dennenappels en gehakseld hout.

Deze tips komen uit het De Boom In, het fijne doe-boek van VBV en Gezinsbond, boordevol leuke tips en activiteiten voor het hele gezin in het bos. Je kan het aan voordeeltarief bestellen op www.vbv.be/boswinkel.

De Vereniging voor Bos in Verandering

EMMA DENORME, LORE NACHTERGAELE, BERT DE SOMVIELE

VBV viert dit jaar haar 40ste verjaardag. We blikken terug op 40 jaar strijd voor meer bos met heel wat mooie realisaties: witte kinderbossen, CO₂-bossen, Kom-op-tegen-Kankerbossen... Met campagnes als de Week van het Bos en 1 Miljoen Bomen hielpen we het bos op de kaart te zetten... Daarnaast heeft VBV al die jaren geijverd voor een bosvriendelijk beleid en gewezen op het belang en het plezier van bos in Vlaanderen. Dit alles mede dankzij de inzet van actieve vrijwilligers, geëngageerde medewerkers en onze dierbare leden. Kortom, dat hebben wij te danken aan u!

VBV kijkt er naar uit om dit engagement de komende jaren **samen met u verder** te zetten. Om dit op een nog meer doel-treffende manier te doen, staan er een aantal veranderingen op stapel. Tegen het voorjaar van 2012:

- ▶ willen we nog beter **samenwerken met onze zusterorganisatie Groenhart** en samen timmeren aan de weg naar meer en beter bos, zowel in Vlaanderen als wereldwijd.
- ▶ gaan we, na het grote succes van o.a. de 1 Miljoen Bomen campagne, op zoek naar nog meer **partners binnen en buiten de natuursector om samen onze doelen te realiseren.**
- ▶ maken we werk van andere en betere communicatie naar onze achterban en de vele partners waarmee we samenwerken. We stappen het **digitale tijdperk** in, bouwen een nieuwe website en communiceren meer en meer via de digitale nieuwsbrief.

© Wildphoto – Ludo Goossens

Kinderen moeten kunnen spelen (en forten bouwen!) in de natuur.

NIEUWE DIGITALE WEGEN

Komt er dan **geen Boskrant meer**? Beste lezer, we hebben hier goed over nagedacht. Een tijdschrift is leuk, maar vraagt ook bijzonder veel energie en de productie en verspreiding ervan brengt heel wat kosten met zich mee. Bovendien draagt het bij tot de grote papierconsumptie waar wij Vlamingen al zo slecht op scoren. **VBV stapt daarom in 2012 over van betalende informatie op papier, naar gratis digitaal nieuws.**

Laat het duidelijk zijn: we zullen niet nalaten u op de hoogte te houden van wat er reilt en zeilt in het bos, tussen de bomen en in onze sector. Bij voorkeur doen we dat vanaf 2012 dus via nieuwe, digitale wegen. **U krijgt volgend jaar van ons nog twee keer de Boskrant** en samen met de laatste Boskrant lanceren we in april 2012 onze **nieuwe website** en onze **vernieuwde nieuwsbrief**. Via deze digitale wegen zullen wij u nog korter op de bal informeren over het bos in Vlaanderen. Om de overgang van papier naar digitaal zo vlot mogelijk te laten verlopen, zal ook een **papieren nieuwsbrief** per post u nog **twee keer per jaar** informeren over onze belangrijkste verwezenlijkingen en komende activiteiten.

We hopen dat u onze vereniging ook volgend jaar blijft steunen. Voor de zeer democratische prijs van 15 euro ontvangt u nog twee Boskranten: het zullen speciale edities zijn! Daar krijgt u bovendien nog een prachtig geschenk bij: het schitterende fotoboek van Argus met alle geselecteerde beelden van de Argus Fotowedstrijd 2011, waaronder een rubriek met de allermooiste bosfoto's.

© VBV

Bomen planten met VBV, dat is gewoon plezant!

© Wildphoto - Yves Adams

Een boom is ook gewoon héél erg mooi!

© Vildaphoto – Yves Adams

Het bos, een schatkamer van biodiversiteit.

Uw steun is en blijft enorm belangrijk voor ons. Naast het abonnementsgeld van 15 euro kan u ons daarom ook via giften ondersteunen. Deze investeren wij rechtstreeks in meer en beter bos. Uw gulle gift draagt bij tot onze werking en laat ons toe een onafhankelijke koers te blijven varen. Naast de broodnodige steun om de algemene werking van onze vereniging vooruit te helpen, kan u uw gift ook reserveren voor specifieke en concrete acties die het bos ten goede komen: onze bosuitbreidingscampagne 1 Miljoen Bomen, ons bosherstelproject Trees for Farmers in Ethiopië, de projecten van Groenhart in Ecuador, Boliviaë en Peru, ons biodiversiteitsproject, dat we samen met de Vlaams-Brabantse bosgroepen uitvoeren, ...

Indien u op jaarbasis 40 euro of meer schenkt, ontvangt u van ons een fiscaal attest. In de brief bij deze Boskrant vindt u de keuzemogelijkheden terug.

BLIJF OP DE HOOGTE

Het worden spannende tijden in 2012 met heel wat veranderingen voor VBV, maar we zijn ervan overtuigd dat we op deze wijze het bos en de bomen nog beter van dienst zullen zijn. We hopen van harte dat u ons op dat traject blijft volgen en steunen. Uiteraard houden we u graag verder op de hoogte. Daarom nodigen we u vriendelijk uit om ons uw e-mailadres te bezorgen zodat we u in de toekomst ook digitaal kunnen bereiken. **Schrijf u daarom in op onze nieuwsbrief** via www.vbv.be of mail naar info@vbv.be met vermelding 'inschrijving nieuwsbrief'.

Blijf dus bij ons! Blijf bij VBV! Wij danken u alvast voor uw niet aflatende steun voor meer en beter bos.

© Vildaphoto – Mijchel Deleeuw

Bossen helpen je ontspannen.

VBV-actief

7 januari 2012: Bosmarkt in het Pierkespark in Gent

Het bos komt naar de Brugse poort in Gent! Om het Internationaal Jaar van de Bossen feestelijk uit te zwaaien en 'Kleur het bos van je dromen', een driejarig kunst-op-school project rond bossen in het Zuiden, op gang te schieten, bouwt Groenhart op 7 januari een bosfeestje:

- ▶ Bosmarkt van 14 tot 19u: hier vind je bosproducten en verkopen we praatjes: organisaties met een hart voor de natuur komen vertellen hoe en waarom ze dat doen.
- ▶ Bevroren tenen kunnen opgewarmd worden 'Bij' De Vieze Gasten'. Je kan er de film 'Amazone, masato of olie' bekijken, de kortfilm 'Van bossen en mensen' en de prachtige bosfoto's 'Het Bos, een levende gemeenschap' van Yann Arthus-Bertrand. Zoveel moois dat het niet alleen de tenen maar ook de harten zal verwarmen.
- ▶ Nog een hartverwarmertje/hartversterkertje nodig? Het koffie- en theehuis van vzw Trafiek is doorlopend open.
- ▶ Of sla de handen in elkaar en Bouw een Boom! Onder leiding van enkele kunstenaars bouwen we een boom uit gerecycleerde materialen. Heb je thuis al geknutseld? Hang het vanaf 14 u in onze nieuwe boom.

Aansluitend volgt de nieuwjaarsreceptie en het gratis concert dat Bij' De Vieze Gasten jaarlijks organiseren voor de buurt. Meer info: sanne.huysmans@groenhart.be (tel. 09 264 90 55).

AltiplanoBooks.be

Unieke gidsen en naslagwerken voor natuurliefhebbers

maakt je natuurbeleving nog intenser!

- > ruimste assortiment gidsen & naslagwerken
- > ook moeilijk vindbare items!

Bestel met korting:
www.altiplanobooks.be

**10% korting
voor
VBV-leden**

CO₂-bosplantactie in Dilsen-Stokkem

Vrijdag 18 november was het weer zo ver! De leerlingen van het 2de jaar van de Stedelijke Humaniora in Dilsen-Stokkem haalden hun laarzen uit de kast, trokken werkhandschoenen aan en stretchten hun spieren. Die dag zouden ze met z'n allen, zo'n 180 leerlingen, 9.000 boompjes in de grond steken. Een jaarlijkse traditie, want al 6 jaar komt de school rond deze tijd van het jaar een deel van het Stockheimderbosch vol planten.

Dit bos is een van de succesverhalen uit onze reeks CO₂-bossen in Limburg, een project dat wij met de steun van en in samenwerking met Limburg.net, de grootste afvalintercommunale van Vlaanderen, uitvoeren. Limburg.net wil met de aanleg van die bossen een deel van haar jaarlijkse CO₂-uitstoot compenseren. Zo plantten wij voor hen reeds 40 hectare prachtige bossen, verspreid over heel Limburg.

De plantactie in Dilsen-Stokkem was dit jaar extra speciaal, want stilaan is het perceel van

15 hectare nu echt helemaal vol geplant. Elk jaar komt er een stukje bij, waardoor je mooi de evolutie van de reeds eerder geplante percelen kan volgen. De leerlingen kunnen dus het werk van hun voorgangers zien, en voor hen maakt dit het allemaal nog net een tikje aanschouwelijker. Ze zien namelijk dat er op enkele jaren tijd toch al een mooi jong bosje verschijnt, dankzij hun werk.

Op de plantactie op 18 november konden we nog net op tijd het enthousiasme van de leerlingen wat intomen, zodat op 9 januari de medewerkers en bestuurders van Limburg.net zelf de allerlaatste bomen van het Stockheimderbosch kunnen komen planten. Met die laatste, feestelijke plantactie wordt het hoofdstuk 'planten in het Stockheimderbosch' afgerond. Op naar de volgende stap: het bos openstellen voor het publiek zodat de leerlingen op ieder moment hun noeste werk kunnen bezichtigen.

© Jack Cleven

WOOD*BEE party: wat een feest voor bos, bijen en bengels!

En of de Tropisch Bosfuij new style een feest geworden is! Op 4 november dansen we de pannen van het dak ten voordele van Ethiopische duurzame ontwikkelingsprojecten. In 2011 werd de traditionele tropisch bosfuij immers omgedoopt tot de WOOD*BEE party, gedragen door 5 organisaties met een link met Ethiopië. Na een initiatie Ethiopische dans hield DJ Villa Djava ons op de dansvloer en bracht de temperatuur tot tropische hoogten.

En dat heeft niet alleen geleid tot een balzaal vol ambiance, maar ook tot een bomvolle kassa! Met een opbrengst van maar liefst € 8.943, denken wij dat er maar 1 conclusie mogelijk is: Party On! De opbrengst wordt integraal besteed aan projecten van de organiserende verenigingen:

- ▶ VBV en Era Mela Mela steunen het bosherstelproject Trees for Farmers (zie <http://eremelamela.wordpress.com/trees-for-farmers/>);

- ▶ Dertiende Ster zet zich in voor de projecten van Yenege Tesfa, waaronder een Girls Shelter (zie www.dertiendester.be);
- ▶ Manbarnootaf ondersteunt lagere scholen in het Zuid-Westen van Ethiopië (zie www.manbarnootaf.be);
- ▶ Ma'ar vzw werkt aan sociaal, ecologisch en economisch duurzame imkerij in het Noorden van Ethiopië (zie www.vzwmaar.be).

Zorg dat je volgend jaar ook van de partij bent! Je kan trouwens ook steeds een gift doen ten voordele van Trees for Farmers, door over te schrijven op ons rekeningnummer IBAN: BE57 7310 0909 4935, met vermelding 'gift 910'. Giften vanaf 40 euro op jaarbasis zijn fiscaal aftrekbaar. Je ontvangt hiervoor volgend voorjaar een fiscaal attest.

Bosreservatenwandeling “Op zoek naar de wortels van de Vlaamse bosreservaten”

Zondag 25 september 2011 hadden de afwezigen weer eens ongelijk. Onder leiding van gids Kris Vandekerkhove van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek maakten we een wandeling door het Zoniënwoud en bezochten we het ‘bosreservaat Joseph Zwaenepoel’, nota bene in aanwezigheid van houtvester op rust Zwaenepoel himself. Ook de huidige beheerder van het Zoniënwoud, Patrick Huvenne, was van de partij. Stof genoeg voor een namiddagvullend programma dus.

In het bosreservaat Zwaenepoel kan de natuur haar gang gaan, want er wordt een nulbeheer (lees: niets doen) gevoerd. Enkel omwille van

veiligheidsredenen wordt er soms nog eens een kapping uitgevoerd, maar verder kan het bos er zich ongestoord ontwikkelen. De opstapeling dood hout die hieruit resulteert, zorgt ervoor dat de diversiteit aan paddenstoelen en kevers enorm hoog is in dit reservaat, in vergelijking met andere bossen. Bosreservaten zijn bijzonder waardevol voor wetenschappelijk onderzoek enerzijds en natuurbehoud en –bescherming anderzijds. Zo hoeft het ‘Bosreservaat Joseph Zwaenepoel’ aan diversiteit al niet meer onder te doen voor bosreservaten in Oost-Europa.

Wandelen in Bulskampveld, het grootste bos van West-Vlaanderen

Op 23 oktober leidde gids Hugo Boden ons doorheen het Bulskampveld. Het werd een boeiende wandeling doorheen de ontstaansgeschiedenis van het huidige Bulskampveld, doorspekt met historische weetjes en ecologische verhalen. In de 17de en 18de eeuw werden de toenmalige wastines bebost. Na een opeenvolging van eigenaars – achtereenvolgens de clerus, illustere edellieden en zowaar ook de familie Lippens – kocht het provinciebestuur West-Vlaanderen in 1970 het grootste deel van het Bulskampveld. Het overgrote deel was toen bebost met (uitheems) naalddhout, ook in het prachtige park rondom het kasteel stonden heel wat uitheemse loof- en naaldbomen. Momenteel proberen de beheerders de uitheemse bomen in het bos terug te dringen ten voordele van inheemse loofbomen,

vooral zomereik en ruwe berk zijn hier de natuurlijke hoofdboomsoorten. Op sommige plaatsen probeert men ook de heide te herstellen. Hugo bracht ons eveneens enkele principes over duurzaam bosbeheer bij: de thema's dood hout, dunningen, natuurlijke processen, corridors... passeerden allemaal de revue. Naast alle interessante info zorgden ook de lange, statige beukendreven, het mooie weer en de intredende herfstkleuren ervoor dat de wandeling zeer gesmaakt werd door de deelnemers. Enkele anekdotes over de moorden van Beernem waarin het Bulskampveld ook een hoofdrol speelde, maakten de namiddag bovendien ook best wel spannend.

Buitengewoon Bijzondere Boswandeling

Op 15 april 2012 troont Luc Dekeersmaecker ons mee door het Muizenbos, een superwaardevol bosreservaat in Ranst. Naast de zeer hoge ecologische en wetenschappelijke waarde herbergt het bosreservaat goed ontwikkelde bosvegetaties en zeer waardevolle lichtminnende flora. Het staat dan ook als habitatrictlijngebied aangeduid, wat staat voor natuur van Europees belang.

Naast de ecologische aspecten komen we veel te weten over de verschillende beheervormen en de gevarieerde geschiedenis van het landgebruik.

Afspraak aan de parking van het nieuwe kerkhof, Driepikkelhoeveweg te Ranst.

De Miljoenste Boom

© Dirk Demeyere

En ook het 1 Miljoen Bomen plantseizoen kwam in schoonheid uit de startblokken: we begonnen immers met de aanplant van – tataratatataaaaaa – onze Miljoenste Boom! Minister Schauvliege stak zelf de handen uit de mouwen om – samen met de jongens en de meisjes van het Agentschap voor Natuur en Bos en VBV – die mooie en reeds erg kloeki boom een nieuw plekje te geven. Vanaf nu heeft hij zijn roots in het Oost-Vlaamse Herzele.

Dat we de miljoenste boom nu reeds konden aanplanten, is overigens een onverhoopt succes; goed een jaar voor de deadline van onze campagne halen we hiermee deze doelstelling. Dankzij alle plantende Vlamingen: er zijn er dus veel die het bomenplanten wel genegen zijn, waarvoor dank! En wie zich nu afvraagt om hiermee onze campagne reeds afgelopen is, vergist zich natuurlijk: VBV blijft streven naar meer bomen voor Vlaanderen. We hopen snel onze twee-miljoenste boom te kunnen aanplanten, en de vele plantacties van het komende plantseizoen zullen daar zeker toe bijdragen!

Dwarsbomen

Dwarsbomen is een nieuw educatief spel ontwikkeld door Groenhart (www.groenhart.be). Het spel oogt op leerlingen van de houtbewerkingsopleidingen, en wil de jongeren bewust maken van de problematiek rond (tropisch) hout en duurzaam bosbeheer. Het behandelt de afgelegde weg van het hout en wat er allemaal bij kan komen kijken: corruptie, illegale houtkap, nefaste milieu-effecten, klimaatverandering, ... Maar het uitgangspunt is en blijft wel dat het gebruik van hout op zich een goede en duurzame keuze is.

Het spel 'Dwarsbomen' wordt gratis aangeboden. Hierbij komt een begeleider het spel op school spelen met de jongeren. Het tweede

deel van het traject besteedt aandacht aan de praktijk. Hierbij worden leerlingen begeleid in het maken van een werkstuk, rekening houdend met uiteenlopende criteria voor duurzaamheid.

Het spel is er gekomen door een samenwerking tussen Groenhart, het Centrum Informatieve Spelen, FSC België en Globelink, en met de steun van het Vlaams Agentschap voor Internationale Ontwikkeling. Meer info? Contacteer Thibaut Joris (thibaut.joris@groenhart.be, tel. 09 264 90 55).

De Groene Loper - Gents Ecologisch Filmfestival

de CENTRALE
INTERCULTUREEL CENTRUM

DE CENTRALE | INGANG HAM
WWW.GROENELOPER.BE
WWW.DECENTRALE.BE

ZA 05/11 > DO 10/11

ZA 05/11 20:00
TURQUAZE (2010)
GENTSE FILM GEVOLGD DOOR RECEPTIE

ZO 06/11 20:00
INSIDE JOB (2010)
ONTLUISTERENDE DOCUMENTAIRE
OVER DE FINANCIËLE CRISIS

MA 07/11 20:00
PLASTIC PLANET (2011)
DOCUMENTAIRE OVER DE MONDIALE GEVOLGEN
VAN PLASTIEK

DI 08/11 20:00
INTO THE WILD (2007)
AVONTURENFILM VAN SEAN PENN

WO 09/11 20:00
DUURZAAM OP PAPIER (2010)
DOCUMENTAIRE OVER FSC, AANSLUITEND MODERAT

DO 10/11 20:00
SMAKELIJK ETEN (2011)
FILMDOCUMENTAIRE VAN VALTHER GROTENHUIS
MET AANSLUITEND FUIF!

3DE GROENE LOPER
ECOLOGISCH FILMFESTIVAL

ACV gmf de CENTRALE

CC/ C2 (LEZEN) VVK: UITBREIDEN GHF

Tussen 5 en 10 november ging de derde editie van De Groene Loper door in Gent. Tijdens dit ecologisch filmfestival slaan hooforganisatoren het Gents Milieufrent, ACV Gent-Eeklo en een twintigtal organisaties de handen in elkaar en bieden ze in zaal De Centrale een film of documentaire aan met een sociaal-ecologische insteek. Op dinsdag 8 november was ook VBV, Groenhart en Natuurpunt van de partij en vertoonden we de film Into the Wild met prachtige natuurbeelden aan een kleine 100 aanwezigen.

PASAR boomt!

Ook vrijetijdsorganisatie Pasar focust op het bos. Op 6 november van dit jaar sloeg ze de handen in elkaar met onze campagne 1 Miljoen Bomen voor Vlaanderen. Met de actie 'Pasar Boomt' plantte Pasar, samen met VBV, met 5.000 mensen op maar liefst 70 verschillende plaatsen wel

20.000 nieuwe boompjes. Pasar verbond daar ook een heel duidelijke vraag aan onze minister van Leefmilieu Joke Schauvliege aan, om te zorgen voor meer toegankelijk bos in Vlaanderen. In heel Vlaanderen werd gewandeld en geplant om Pasars eis voor meer bos en groen in Vlaanderen kracht bij te zetten. Een belangrijk streven voor Pasar dat, als vereniging voor recreatie dichtbij, bomen en bossen nodig heeft om in te wandelen, te fietsen, tot rust te komen en van te leren.

Sierteler rooit korteomloophout

Sinds 2008 verbouwt sierteler Dirk Talpe uit het West-Vlaamse Wervik korteomloophout. De voorbije maand was het tijd voor de eerste oogst van een hectare van zijn jonge wilgen. Dit gebeurde met

een maïshakselaar met speciaal voorzetstuk, waardoor de boompjes kunnen gerooid en meteen verhakseld worden.

Dirk Talpe was in 2008 de eerste landbouwer in Vlaanderen die korteomloophout aanplantte op zijn bedrijf. Hij werd hierbij bijgestaan door VBV en Inagro. Bedoeling van Talpe is op termijn energie-onafhankelijk zijn sier-teeltbedrijf te kunnen beheren. Voor de verwarming van zijn 2.000 m² serres heeft Dirk ca. 2 hectare korteomloophout nodig. En niet alleen op economisch maar ook op ecologisch vlak ziet de landbouwer voordelen, onder meer op vlak van biologische bestrijding van mogelijke plagen. Het wilgenveld kan in theorie zeven keer geoogst worden, per hectare staan er ongeveer 15.000 jonge wilgen.

© Pieter Verdonck

Leesvoer

Groen werkt beter. Kansen voor bedrijventerreinen en natuur

Bij VBV weten we het al lang: groen 'werkt' beter. Dit boek over kansen voor bedrijventerreinen en natuur, licht de meerwaarde van groenvoorzieningen voor de leef- en werkkwaliteit op een bedrijventerrein toe. Als dat groen bovendien natuurwaarde heeft, geeft het ook ruimte aan flora en fauna. Dan valt er letterlijk meer te beleven.

Steeds meer partijen zien in dat natuur op en rond bedrijventerreinen belangrijk is. Natuur- en landschapsexperts zeggen dat, maar ook overheden, ontwikkelaars en steeds meer ondernemers. Groene kwaliteiten kunnen bedrijventerreinen omvormen tot werklandschappen. In **Groen werkt beter** laten de auteurs zien welke kansen er zijn en hoe die kwaliteiten tot hun recht kunnen komen. Hoe kunnen de ecooloog, de planoloog en de ondernemer hun expertises combineren om tot een versterkende meerwaarde te komen?

Het verrassende inzicht in **Groen werkt beter** is dat de ambities van natuurontwikkelaars en de belangen van ondernemers aanleiding geven tot een nieuwe symbiose. De veranderingen in de vestigingsvoorkeuren van ondernemers en de veranderende inzichten in de ontwikkeling van nieuwe natuur bieden daarvoor kansen. Begrippen als beleevingswaarde van de openbare ruimte, ruimtelijke kwaliteit, waardeontwikkeling van vastgoed en gebiedsidentiteit zijn voor alle partijen sleutels om

© Google Maps

Bij VBV weten we het al lang: groen 'werkt' beter

verder te komen. **Groen werkt beter** reikt daar toe belangrijke kennis en inspiratie aan.

Dit boek vertaalt de laatste wetenschappelijke inzichten in praktische handvatten waar overheden, natuurorganisaties, ondernemersorganisaties en ontwikkelaars mee aan de slag kunnen.

Groen werkt beter. Kansen voor bedrijventerreinen en natuur

ISBN: 978 90 12 57100 5

83 pagina's

Een uitgave van Sdu Uitgevers.

Te bestellen bij www.sdu.nl aan € 45.

Natuur in Nederland

Een boek om je vingers bij af te likken, dat is **Natuur in Nederland**. Auteur Frank Berendse neemt de lezer mee langs de voornaamste Nederlandse landschappen, van zeeklei tot heuvelland. Hij vertelt smakelijk en toegankelijk over de ontstaansgeschiedenis, wilde planten en dieren en hun onderlinge

Heel af en toe verschijnt er een boek waar je als natuurliefhebber hebberig van wordt: die gebieden wil ik bezoeken! Die planten en vogels wil ik tegenkomen! Die landschappen wil ik leren begrijpen! Dat natuurgevoel wil ik ervaren! **Natuur in Nederland** is zo'n boek. Het presenteert in één prachtige uitgave een schitterend overzicht van wat de Nederlandse natuur te bieden heeft: planten, dieren en landschappen, samenhang en ontstaansgeschiedenis, landgebruik en wandelmogelijkheden.

In warme, begrijpelijke taal beschrijft auteur Frank Berendse, hoogleraar natuurbeheer en plantenecologie, tien Nederlandse landschappen, van de Drentse hoogvenen tot de duinen, van de Gelderse beekdalen tot de polders en van het rivierenland tot de Limburgse heuvels. Zijn enthousiasme werkt aanstekelijk: de lezer zal de wandelingen van Berendse zelf willen maken om al die natuurpracht te kunnen ontdekken.

Natuur in Nederland is prachtig geïllustreerd. Topfotograaf Ruben Smit legde de landschappen vast in al hun schoonheid. Elke foto is een verrassend kunstwerk. Ook enkele andere fotografen leverden fraai beeldmateriaal. De treffende aquarellen van Ed Hazebroek brengen de tekst tot leven. Kleurrijke kaartjes en figuren maken het boek compleet.

Berendse schetst een poëtisch beeld van de natuurpracht die Nederland nog rijk is. Hij plaatst tegelijkertijd kritische kanttekeningen

bij ontwikkelingen in heden en verleden die die rijkdom ondermijnen. Wie de natuur goed kent, zo redeneert hij, zal haar waarderen en beschermen. Met **Natuur in Nederland** hoopt hij daartoe bij te dragen. Het boek spoort aan tot zien, horen, voelen, ruiken en beleven – en ook de bijbehorende website natuurinnederland.nl met wandelingen en extra informatie lokt de lezer naar buiten.

Auteur: Frank Berendse

Fotograaf: Ruben Smit e.a.

Illustrator: Ed Hazebroek

Uitgever: KNNV Uitgever

Uitvoering: 304 pag., 22 x 28 cm,

genaaid gebonden, full colour

ISBN: 978 90 5011 376 2

Prijs: € 29,95

Verkrijgbaar in de boekhandel en via
www.knnvuitgeverij.nl

EEN OOGGETUIGEVERSLAG VAN HET TROPISCHE ONTBOSSEINGSFRONT

Borneo, Walhalla van biodiversiteit, Mekka van bedreigde diersoorten

KATRIEN LAVEREN

Borneo, het Walhalla van de biodiversiteit maar tegelijkertijd ook het Mekka van de bedreigde diersoorten. Het leefgebied van soorten zoals de neusaap, de Borneose orang-oetan en de Borneodwergolifant is er stilaan zo goed als totaal verdwenen door boskap ten voordele van de palmolieplantages. Naast de plantages als grote oorzaak van ontbossing vormt echter ook de aanleg van

dammen een acute bedreiging voor grote bosoppervlakten. Het meest controversiële voorbeeld daarvan is de aanleg van de hydro-elektrische dam in Bakun, een project dat groen licht kreeg van toenmalig eerste minister Dr. Mahathir in 1993. Het project zou in 2400 MegaWatt elektriciteit voorzien, maar hiervoor moesten ook 69.000 hectare regenwoud en riviersystemen sneuvelen. Bovendien wer-

© Katrien Laveren

Over verrassend sterke bamboebrugjes trekken we de berg op.

© Katrien Laveren

*De dorpsgemeenschap leeft nauw verbonden
met het woud.*

den 11.000 mensen van de inheemse bevolking, wiens gemeenschappen al sinds mensenheugenis in die bossen leefden, verplaatst naar de steden. Deze inheemse Penanbevolking leeft reeds honderden jaren in de jungle en kreeg dankzij de bouw van de dam te maken met een ingrijpende verandering in hun leven en cultuur. Door de economische crisis én het verzet van milieu-activisten is de Bakundam anno 2011 echter nog steeds niet in werking genomen.

EEN DROOMREIS IN HET WATER GEVALLEN. OF TOCH NIET?

September 2011, de laatste weken van het droge seizoen in Borneo, Maleisië. We bereiken Maleisië voor onze droomreis in Zuid-Oost-Azië. Maar door een vertraging van het luchtverkeer naar Kuching (Borneo) en een samenloop van omstandigheden wordt ons reisplan door Sarawak, een provincie op het Borneogedeelte van Maleisië, meteen grondig door elkaar geschud. De regio huisvest meer dan 40 inheemse stammen, waaronder de Penan, de Iban en de Bidayuh. Even lijken we vast te zitten, maar niet getreurd, want dankzij een alternatief en ecominded reisaanbod krijgen we als alternatief de kans om Kampung Semban, het hoogstgelegen en minst toegankelijke dorp van de vier dorpen in het gebied van de Upper Bengoh te bezoeken. Zo belandden we enkele dagen later bij de inheemse bevolking, de Bidayuh, wat 'bewoners van het land' betekent.

BEDREIGD

Kampung Semban is echter ook één van de vier dorpen die bedreigd worden door de constructie van de Bengohdam, ontworpen om aan de omstreden waterbehoefte van

Kuching, de hoofdstad van Sarawak te vol-
doen. De bouw van deze dam heeft reeds
8,5 km² unieke fauna en flora verwoest. In-
dien de dam werkzaam zou worden, gaat er
nog eens 12.700 hectare regenwoud met een
unieke biodiversiteit verloren en dienen de
199 families die in de vier dorpen wonen, te
verhuizen naar een wereld die zij niet kennen
en waar zij geen nood of boodschap aan heb-
ben.

OMHOOG

Onze eindbestemming was enkel te berei-
ken door een heuse wandeltocht van vijf uur
via smalle, steile paden en indrukwekkende
bamboebruggen om de snelstromende bergri-
vieren te kruisen. Hoewel de dorpen enkel te
voet bereikbaar zijn, hebben sommige huizen
zonne-energiepanelen en generatoren. Twee
van de vier dorpen herbergen een school met
satelliet- en internetverbinding. Alle beno-
digdheden, gaande van generatoren, brand-
stof, constructiematerialen en meubels zijn
op de rug naar boven gedragen. De dragers
trotseren weer en wind op steile hellingen,
modderige paden en gladde bamboebruggen.
Zo vaardigde eertijds iedere familie één man
af om de generator gezamenlijk naar boven
te dragen. Onze bergschoenen blijken in deze
omstandigheden zo goed als waardeloos te
zijn. De kleverige modder zuigt zich vast aan
onze zolen en zorgt ervoor dat je je grip op de
gladde ondergrond al snel verliest.

LEVEN VAN HET BOS

In de dorpen leven de bewoners dicht bij
elkaar. Iedere familie heeft in de omgeving
gronden die ze bewerkt volgens het *slash and
burn* principe. Na het kappen van een gedeelte
van het bos, brandt de familie de kleine op-

pervlakte af. Nadien wordt het land voorbe-
reid voor het telen van voornamelijk rijst en
'marktgewassen' zoals zwarte peper, kokos,
rubber en ananas. Na de teelt kan de natuur
opnieuw haar vrije gang gaan en opnieuw een
secundair bos genereren.

Het dieet van de dorpelingen bestaat voorna-
melijk uit rijst, vis, kip, groenten en fruit. In
hun huizen wordt een voorraad rijst voor vijf
jaar gestockeerd. Eénmaal per week wordt er
vis gevangen in het water rond de waterval.
Deze omgeving trachten ze dan ook zo rein
mogelijk te houden. Per familie wordt er ook
eenmaal per maand een ingewijde man afge-
vaardigd om mee het regenwoud in te trekken
voor de jacht op het kleine rendier (*Muntiacus
muntjak*). Het gejaagde vlees wordt vervolgens
zorgvuldig verdeeld tussen de verschillende
families. Groenten en fruit worden gekweekt
in de tuinen rondom het dorp en tussen de
gewassen op het veld. Daarnaast maken ze
de beste lekkernijen met wat ze op hun tocht
naar het veld verzamelen uit de natuur.

ALLERGROOTSTE LEKKERNIJ: DE DURIAN

De allergrootste lekkernij, letterlijk en
figuurlijk, groeit echter in het regenwoud
zelf. Het gaat om de Durian. De vrucht groeit
hoog in de duriobomen. In september rijpen
de vruchten en vallen ze naar beneden met
een hels kabaal. De inwoners zijn getraind
om het geluid zo snel mogelijk te localiseren
en de vruchten op te rapen. Sommigen trek-
ken in het oogstseizoen voor dag en dauw
het regenwoud in om de gevallen vruchten
te verzamelen. Anderen durven al eens een
nachtje onder de boom te blijven wachten
om zoveel mogelijk durians te vergaren,

Slash and burn: gedurende korte tijd maakt het bos plaats voor landbouw.

wat tijdens het laatste seizoen voor heel wat dorpscommotie zorgde. Normaalgezien hebben de dorpingen immers de gewoonte alles wat de natuur hun biedt te delen met hun dorpsgenoten... De durioboom is echter niet alleen heilig voor de Bidayuh omwille van zijn vruchten en bloemen, maar ook nog eens voor zijn duurzame hout. Eens een boom een voldoende oude leeftijd heeft bereikt en er constructiehout nodig is voor de huizen, wordt hij gekapt en onmiddellijk vervangen door een jonge boom.

ANNO 2011

De aanleg van de omstreden Bengohdam is nu bijna afgerond. De landbouwgronden, vis- en jachtgebieden en het regenwoud van de Bidayuh zullen overstroomd worden door

de ingebruikname van de dam. Gelukkig werd in oktober 2009 de Bengohdam illegaal en zelfs in strijd met de grondwet verklaard door het gerechtshof van Kuching. Toch leven de Bidayuh nog steeds in onzekerheid over hun toekomst. Ondanks het zwaard van Damocles dat de dorpingen boven het hoofd hangt, blijft het dorps hoofd stevig ijveren om hun dorp te redden van de ondergang.

Ons korte verblijf tussen de dorpingen in deze prachtige gemeenschap liet ons toe aan den lijve te ervaren hoe prachtig het is om samen met de hele gemeenschap zo dicht met en van de natuur een leven uit te bouwen. Maar het leerde ons ook hoe kwetsbaar deze manier van leven is, door de enorme drang tot zgn. vooruitgang die ons eigen is...

Kathleens column

Sinds enige tijd versterkt Kathleen De Looze ons secretariaat. Als een eiland van rust staat ze bij wijlen geamuseerd te kijken op al dat zot geweld dat door onze kantoren in Gontrode snelt. Maar het secretariaatswerk belet haar niet om te luisteren en te kijken, om regelmatig het bos te bezoeken, én om haar potlood te scherpen voor een vlot geschreven bijdrage met gedachten over het bos en hoe we ermee omgaan. Kathleens column was geboren...

DENNENLAND

Een groen eiland middenin een woonwijk. Zeven rijen van 15 dennenbomen om precies te zijn. Een houten bord waarop in sierlijke letters ‘Dennenland’ prijkt. Het is kerstavond en wie zich op een knerpend tapijt van naalden in Dennenland waagt en de ogen sluit, hoort niet alleen het ruisen van de bomen maar vangt ook alle dennenroddels op.

“Kerstboomalarm! Tien kerstbomen uit de wijk ruisen dat ze nauwelijks houvast hebben zonder kluit. Hun naalden vallen uit bij bosjes. Ze zweten zich te pletter in de huiskamer, hun takken buigen door onder het gewicht van kerstballen en ze vrezen de dag van de kerstboomverbranding.” De dennen uit Dennenland voelen een stekende pijn tot in hun wortels omwille van hun vrienden die door de tanden van de zaag tot kerstboom zijn herleid.

“O jeetje, de kerstboom van de familie De Jaegher ruist ons pijnlijk nieuws door. Het hertengeweï dat hem vanop de schouwmantel aankijkt, is hem een doorn in het oog. Uit weerwraak heeft hij de vrouw des huizes met één doeltreffende naaldsteek naar de oogarts gejaagd.” Dennenland huivert. Fijngevoelig laten ze naalden vallen.

“Dolle pret bij de familie D’Hooghe! Hun kerstboom is zo hoog dat meneer met enge-

lengeduld een gat in zijn eiken plafond heeft gezaagd.” Dennenland schudt zo hard van het lachen dat het tapijt van dennennaalden met een halve centimeter aanzwelt.

“Naalddopjes, graag! De kerstboom van mevrouw Brouwers moet dringend naar de notenleer. Mevrouw Brouwers is zo eenzaam dat ze haar wodka met de kerstboom deelt. En haar kerstboom, met zijn zatte kluit, zingt zo vals en luid dat hij de middernachtmis dreigt te verstoren.” Dat stemt Dennenland droevig. “Och arme, het schaap. Mevrouw Brouwers slaagt er niet in om haar verdorde takken af te werpen zoals wij doen. Ze sleept al haar mensenleed mee. Erger nog, ze stapelt haar verdriet zo hoog op dat ze zich lazarus drinkt om vanbinnen een warme gloed te voelen.” Dennenland ruist quasi geruisloos uit mededogen.

“Bah. Al die flesjes parfum die onder de kerstbomen liggen te stinken.” Dennenland ruist kort maar krachtig zodat hun natuurlijke denengeur in alle woonkamers binnenwaait. Klokslag middernacht draaien ze hun toppen in de meest sierlijke bewegingen om alle levende wezens een zalige kerst toe te wuiven: zoals de dennen ruisen in Dennenland, zo ruisen ze nergens.

Kathleen

~~1~~² MILJOEN BOMEN

Vereniging voor
Bos in Vlaanderen

OOK IN 2012 VOLHARDEN WIJ IN DE BOSHEID! U OOK?